
„INDE ♦ GOUDE ♦ ROZE”

DOOR

W. G. VAN DE HULST

Ze zat voor het venster, en breide

In stadige regelmaat tikken zacht de lange, houten pennen mee met het rustig beweeg van haar fijne, oude handen.

Haar kleine, zacht-blozende hoofd, in de glanswitte omhuiving van de groote flapmuts met de gouden siersels, bleef stil-rechtop in den halfschemer achter de gordijnen; maar de rustig beheerschte handen bewogen in 't licht.

Goud sprankelde door de al herfstige boomen heen, die stonden langs het water aan de stille gracht. Goud wemelde speelsch over de oude kade-keien, waartusschen donker mos van verlatenheid bronsde. Goud vonkte langs de vergulde letters van den ouden gevelsteen boven de deur en zijn fijn gebeitelde gouden roze, verkleurd en versleten. Goud streelde over de oude handen bij 't venster; soms — als de wind door de boomen liep.

Zij breide; — en als de naald ten einde was en ze met een licht buigen 't breiwerk keerde, kwam 't zwartzijden keurslijfje, waarin haar tener lichaam keurig geheven zat, even in de zon. Dan, éven ook, op haar borst, gloeide zacht de groote, in goud gevatte, kwijnend-roze camée.

Zoo zat ze voor het venster aan de eenzame gracht; 'n stille, verstorven glimlach om haar mond.

Zoo spon ze haar oude leven verder, de lange jaren door.

Haar leven, haar lánge leven, — 't was eigenlijk voorbijgegleden, zooals de rustig stille dagen monotoon voorbijgleden aan de verlaten kade van de oude stad; de een gelijkende den ander, met wat zon en wat regen, wat wolken en wind

Haar leven, — 't was eigenlijk zóó onbewogen geweest, zóó zonder heftige schokken, dat het in haar herinnering lag als één lange, stille namiddag voor het raam.

Haar leven — en 't was *toch* geweest één lánge verlangen naar wat ze zelf niet begreep, langzaam verkwijnd in haar oude jaren, tot het eindelijk wel gestorven scheen.

Ze had hier altijd gewoond, „Inde goude roze”.

Ze had gespeeld op denzelfden ouden steiger aan 't water, waar toen nog een enkele maal een kleine koftjalk uit zee kwam aanleggen; waar *nu* de waterratten wegscholen in 't zwart vermolmde hout.

Ze was er jong-meisje geweest; en haar hart had zich schuchter geheven naar 's levens heimnisvolle beloften. Dat was lánge geleden; maar vreemd, als een stille verrukking, was altijd in haar gebleven de herinnering aan één stralenden zonnemorgen in Mei, toen de koning de stad bezocht en een jongemeisjes-rei, in fijnverzorgde oude kleederdracht, hem bloemen toestrooide; toen de koning tot háár gezegd had, tot haar alléén, dat ze zoo móói was

Haar zuster was later getrouwd; zij niet.

Ze was „Inde goude roze” ouder geworden; — de kade voor de deur ál stiller.

Ze had er eerst haar vader verzorgd in een lange, stil-gedragen ziekte. Hij had er jaren gezeten op 't plekje, waar zij nu zat, voor 't raam, peinzend de stilte van de vervallen haven in. Later moeder. Ze waren beiden in vrede afgestorven.

Maar in háár was het wondere, het stilbrandende verlangen naar 's levens beloften niet geblusht, — 't verlangen, waarover ze nooit had gesproken, waarvan ze nooit had geweten, of ze 't kóesteren mocht of 't dóóden moest 't Was alleen maar stiller geworden.

Nu was ze oud, nu zat ze zèlf voor 't raam, en bréide Nu was haar ziel stil geworden, onbewogen als het zwijgend diepe water daar onder de boomen door, dat zacht glansde in het licht van den hemel.

Nu wachtte ze elken middag op de hit van den lapjeskoopman, die door zijn baas naar de oude schuur in het slopje naast de „goude roze” werd gebracht, en dan trouw het sneedje wittebrood weghalen kwam, dat al lang klaar lag op de vensterbank buiten het raam En ze keek op naar de stil-tikkende gouden pendule op den schoorsteen, of het paardje vróeg was dien dag, òf láát; — en ze keek naar het stof op zijn donkere huid, of de buitenwegen, waarlangs hij sjokte voor de oude kar, erg dróóg waren, òf niet; — en ze glimlachte stil bij het gemoedelijk „Vort nou, peerd!” van zijn baas, als ’t lekkers op was en ’t dier gewillig het slopje in schoof.

Als ’t schemerde, schelde ze — met het antieke koperen tafelschelletje, dat er altijd geweest was „Inde goude roze” en waarmee ze als kind al „kerkklok” of „brandbel” of „omroepertje” speelde Dat was wel *héél* lang geleden.

Dan kwam de ávond. Dan zaten ze *samen* onder de groote, staande lamp met de fijn geaderde, mat-geel porceleinen kap; — zij en Diene, de meid, die met haar kreukig rimpel-gezicht veel ouder leek dan haar juffer.

„Diene, is het tuinpoortje goed dicht? En de blinden van de keuken?”

Dan knikte Diene. „Zeker, juffer, wis!” en ze breide verder.

Toen, plotseling, als ’n steen in een ruit, was *de brief* gekomen, die zoo’n heftige onrust sloeg in de levensstijle van de oude juffer.

De brief; — hij was bezorgd ’s ávonds; en ’t luide schellen van den postbode had als een vreemde schrik „de goude roze” doorhuiverd ’t Stedelijk krantje, en de Kerkbode en het Zendingsblad kwamen in trouwe regelmaat ’s môrgens, bij de koffie; ávondpost kwam er nooit.

Beheerscht, maar met een zachte trilling van haar fijne handen, had ze hem bekeken. Ja zeker, ze herkende ’t schrift al; maar toen ze hem gelézen had!

Oude Diene, nieuwsgierig en vol onrust, had haar breiwerk laten liggen, haar bril afgezet en, onder de lamp door, de juffer wel van ’r gezicht willen aflezen, wat dáár nou toch wel instond; maar toen de juffer dien brief in haar schoot liet glijden en nou nõgal niks zei,

greep Diene d'r kous weer, tikkelde pruilerig verder, zonder bril, net of 't er ook niks schelen kon; maar ze kòn het toch niet uithouden Hoorde *zij* er dan ook niet bij; bij zoo iets èrgs Ze hief d'r breiwerk al hooger, al dichter bij d'r oogen; stond op; duwde 't onder de lamp; gluurde naar 't couvert; ze vond het toch eigenlijk heelemaal niet aardig van d'r juffer, dat die nou nògal niks zei, en zoo geheimzinnig deê, en zoo bleek zag Diene zakte weer neer op haar stoel, die zacht kraakte.

Toen, met een zucht, kwam het van de overzijde van de tafel: „. . . . Een kind?” en wat absent nog herhaalde de juffer zacht: „. . . . Een kind?”

Oude Diene popelde; vergat haar ontstemming; meewarigde: „Is d'r wat èrgs, juffrouw? Een kind, zeg je?”

De juffer knikte; boog zich naar Diene over de tafel heen.

En in 't mat-gele schijnsel van de lamp, dat teer-gouden glinsteringen over de naar elkaar gestrekte handen der beide vrouwen lei, sponnen ze het weefsel van hun ontruste gedachten om dat vreemde verzoek van den brief „Een *kind!* Maar dat was toch niet mogelijk! Dat kòn toch niet!”

't Was een nacht en een dag van vreemde verstoring geworden „Inde goude roze”, vóór de beslissing viel.

Diene, in de keuken, kòn niet begrijpen, wat d'r juffer nou toch in d'r hoofd haalde, om er nog aan te *denken*, dat 't wèl kon. 't Kòn niet; uit er mee! Zoo'n bengel van 'n jongen in zoo'n net, fatsoenlijk huis; 't was om te huilen, ja! En dan de mooie, schoone boel. En dan bij twee ouwe menschen En als-t-ie dan 'es in het water viel?

En dan zoo brutaal eigenlijk. Dat volk liet zich nooit wat aan de juffer gelegen liggen, en nou ze d'r noodig hadden, zie je, nou was het: aap, wat heb-ie mooie jongen Nou maar, 't kòn niet, en de juffer deê 't niet ook, — dèr dan! Dat zou *zij* zeggen, als *zij* maar 'es schrijven mocht.

In 't stil-bezonken leven van de juffrouw waren oude herinneringen heftig wakker geschokt. Ze drongen om haar heen, ijlden haar voorbij, grepen haar vast in benauwende onrust Tòch — pijn

was er in het bedenken niet; niet véél. Alleen maar weemoed.

Ze zat voor het raam dien middag, maar ze breide niet; en toen de hit kwam, moest ze het brood nog op de vensterbank leggen....

Wat leek alles vèr, vreemd, onwézenlijk vèr!

Hoelang was Hermien nu al dood?.... Acht en dertig jaar al. Wat 'n tijd!

O, die dag, toen uit Indië de plotselinge doodstijding gekomen was! Ze voelde nu, na zooveel jaren, nòg iets van diezelfde benauwenis kroppen in haar keel.... Toen had voor het eerst smart haar aangeraakt; ze *hield* zooveel van haar zuster.... Stakker, die ze was, ze was zoo blij met 'r man naar Indië gegaan, en ze hadden haar nooit weergezien, vader en moeder ook niet.... Vader had er nog het meest van geleden. En 't was zoo vreemd: nà dien dag was er „Inde goude roze” iets gebleven, dat ze er in haar jonge jaren nooit gekend had.... 't Was er nòg; 't sliep in de donkere kamerhoeken, 't kreunde soms in 't knerpen van een raam.... Was dat het verdriet? Was dat het huiverig onbegrepene van 't leven?

Maar dat jongetje nu, dat jòngetje....!

Hoe kon *zij* nu dat kind in huis nemen? Ze kende 't niet eens.... Nu ja, 't was maar voor een paar weken! Maar ze zag er zoo tegen op; was er eigenlijk een beetje bang voor; wist niet waaròm.... En dan tòch, daar onderdoor, die vreemde, dwaze *blijheid* in haar hart!

Hermien had een jongetje nagelaten. Wessel heette-ie naar haar vader. Acht en dertig jaar moest hij nu al zijn. Wat 'n tijd!.... Ze had hem nooit gezien: hij was altijd in Indië gebleven en er getrouwd ook. Hij had een tweede moeder gehad; och, en tante Lize „Inde goude roze” was *vergeten*.... Nu ja....!

Ze glimlachte stil voor zich heen. Een vroeg herfstblad dwaalde weifelend omlaag, bleef als een gouden bootje drijven in de zon op 't water.... Nu ja, zoo ging het in het leven. Pijn dééd het er niet, verdriet wàs het niet, boosheid nog minder.

O neen; toen vader en moeder gestorven waren, had ze, óngevraagd, het erfenisdeel door den notaris naar Indië laten zenden; en als ze zèlf eens sterven zou.... o, maar 't zou tòch wel aardig, wel héérlijk zijn, dat kleine jongetje van Wessel, dat kleinzontje van Hermien, nog eens te zien. Zou-ie misschien nog een beetje op

zijn grootmoeder lijken? Als ze nu maar eens schreef

Weer glimlachte ze. Ze dacht aan al de bezwaren van de oude Diene en van haar angsten voor de diepe gracht. Ze dacht aan wat haar kleine kring van kennissen van de Zendingskrans zéker zeggen zou, als ze vertelde van den brief O, en ze voelde zich toch zoo heerlijk veilig bóven het dagelijksch gebabbel van de menschen. Ze had eigenlijk altijd zoo'n stille trots in zich gehad, zèlf de dingen eerlijk te willen overdenken, zèlf door te graven tot in de diepte toe

't Léék zoo koud, 't léék zoo liefdeloos, de oude tante Lize maar heelemaal aan haar lot over te laten: in geen zeven jaar had ze een brief van Wessel gehad Maar ze begréép het zoo goed. Wat maalde hij ook om 't oude mensch, dat hij niet kende. Hij had niet eens zijn eigen moeder gekend Dat was toch wel èrg triestig!

Nee, nee, ze nam het hem heelemaal niet kwalijk, dat-ie haar vergat, en hij zou ook háár erfgenaam zijn, òf — een vreemde blijheid gleed over haar denken heen, — of dat *jongetje!* 't Was nu, na dien brief, of dat jongetje ineens dichterbij haar stond dan zijn vader.

Als ze nu eens schreef

Dien avond was de brief klaar.

Zelf bracht ze hem naar de bus Oude Diene liet haar uit, keek haar hoofdschuddend na „Juffer, juffer, als dät nou maar goed afloopt! Zoo'n bengel in je huis, zoo'n wilde spring-in-'t-veld”

Over de schemer-gele lichtvlek van de lantaarn aan den walkant schoot een donkere rat voorbij, plompte in de gracht Diene huiverde. Als 't jöggie nou zoo 'es hè, je zou er de stuipen van op je lijf krijgen, als-ie er aan dacht Ze smeed de deur dicht, zocht haar avondplekje onder de lamp, maar haar kous bleef liggen in haar schoot. „'k Heb er dan toch maar een zwáár hoofd in”

Eenzame voetstappen gingen 't raam voorbij. Nee, de juffer wàs 't nog niet.

De juffer maakte een grachtje om; — eigenlijk was 't haar te doen de winkelstraten door te gaan in den avond: daar waren speelgoedwinkels. Ze zòcht niets, ze kéék maar alleen; een stille

vreemde bekoring in haar oude leven En toen ze weer naar huis ging, bij een donker zijsteegje, doorleefde ze plotseling, met een rilling van wonder geluk, de sensatie, nu op-eens het jongetje al bij zich te hebben, en zijn handje dicht weg te knuffelen onder haar mantel, en tegen hem te zeggen: „Kom maar, hoor, dan gaan we gauw het slopje door. Kom maar, wij durven best, wij sàmen; houd me maar goed vast en dan zijn we gauw thuis, en dan mag *jij* de mooie doos uitpakken, en dan gaan we nog een heele poos spelen, hê, onder de lamp!”

„Juffer,” zei Diene dien avond, „zou 't schaap nou wel warme kleertjes hebbe?”

Kleertjes? schrok de juffrouw. *Zij* had aan speelgoed gedacht, en aan de fijne bangheid in 'n donker avondsteegje; aan 'n dicht wegschuilen bij elkaar

.

't Jongetje was gekómen.

Nu sliep hij; — in de donkere alkoof naast de kamer van de juffrouw. Het kleine nachtlampje van haar tafel lei een flauwen lichtschijn over het voeteneind van zijn bed.

Zijzelf lag in 't groote ledikant van-vader-en-moeder-nog, waarin ze altijd sliep. Ze lag roerloos, een glimlach om haar lippen, haar nieuwe, bånge geluk te overdenken. Slapen kon ze niet. In 't angstig-mooie feest van herinnering voelde ze haar oude hart bonzen soms, probeerde het te stillen met den glimlach van haar mond

Oude, verre, verstorven verlangens bloeiden weer in haar op in wondere wezenlijkheid.

'n Kind! Háár kind?

„Grootmoe,” had-ie al een paar keer gezegd, zeker bij vergissing. Ze had 't maar zoo gelaten; maar 't had haar ontroerd.

Ze dacht aan Hermien. Die was nooit grootmoe geworden. En nu *zij* ineens wel Weemoed maakte haar oogen vochtig.

Maar ineens een bruske beweging. Ze zette zich overeind Wat 'n dwaasheid toch! Was ze daarvoor zoo oud en wijs geworden, om zich nu maar zoo zoetekens te laten verglijden op allerlei dwaze gevoelens? Dan was oude Diene nog veel wijzer, die dreef al haar gevoeligheden weg door eindeloos geploeter en gezorg

Stil moest het weer worden in haar, rustig, beheerscht, zooals het was al zooveel lange jaren.

En *zorgen* moest ze voor den jongen, zoo goed ze kon, en niet aan zichzelf en haar eigen belangwekkendheid 't eerst denken.

Ze zag in 't schemerig licht 't onrustig gewoel van zijn beenen onder de deken. — Als-t-ie zich naakt woelde

Voorzichtig liet ze zich uit het ledikant glijden, sloop naar de alkoof, boog zich over het kind heen, om te kijken, te luisteren haar wondere weelde tòch te genieten. Even raakte haar hand zijn wang aan, éven maar.

„Arm kereltje!” dacht ze, „zoover van je vader en je moeder af, bij een oude, vreemde tante, die eigenlijk niet eens weet, wat ze met je beginnen moet.” En ze piekerde over het trieste geval, dat zijn moeder op de reis naar Holland in Parijs moest achterblijven voor een operatie, niet gevaarlijk, maar noodzakelijk; dat zijn vader spoedzaken kreeg in Duitschland; dat het kind door een reisvriend hier was gebracht O, 't leven was toch een wonderlijk spel! 't Smeet de menschen en hun geluk zoo dwaas dooreen. Hâar had het altijd maar als een levens-vergetene hier gelaten in 't stille huis. Dat kleine jongetje, nu dreef het al de wereld door naar nooit vermoede plekjes „Arm kereltje, wâar zul je eens rust krijgen?”

Ze trok bang-voorzichtig zijn losgewoelde deken weer wat hooger, zoende steedsch zijn hand, sloop weer weg.

In bed bad ze, bad ze wéér. O, ze wist het zoo onfeilbaar zeker, als een schat van vele jaren: bidden alleen kon haar hart stil maken. En ze voelde wel, hoe door de stil-gedachte woorden heen, de onrust van haar ziel worstelde; maar ze wist zich tòch verstaan.

Ze bad lang en innig; en over al haar bewogenheid uit groeide de stille, groote blijdschap, — die dankbaarheid was: Hâar kind!

„Grootmoe, mag ik wel 'es òp die hit zitten? Vràäg u 't 'es, grootmoe!”

Hij lag, zijn bovenlijf ver uit 't raam, op het paard te wachten. 't Duurde zoo lang Langs de stille gracht dwaalde een hondje „Kssstt, kssstt! Fikkie!” joeg hij Een rat klom tegen het slobberzwarte steigerpaaltje op

„Gróótmoe!!”

Hij bonsde zijn hoofd tegen 't raam, zoo wild dook hij naar binnen „Grootmoe, kijk 'es! zoo'n griezelig beest Dáár, grootmoe! dáár, dáár! O, grootmoe, kijk dan au!” Hij greep haar met bei z'n handen in haar zijden schortje, wilde haar dichters nog naar 't raam rukken. 't Hondje vloog heftig-keffend op de rat af, die wegploopte in 't water „O, Grootmoe, zåg je dat? Háást, hé?” Zijn oogen, groot van opwinding, een blos op z'n matbleeke wangen, bleef hij staren naar 't water

Zij . . . ? Zij zat maar stil bij hem. Zij knikte maar. Ze zei haar stille woorden; waarnaar hij maar hâlf luisterde. Ze hield hem bij zijn broek, dat hij niet naar buiten tuimelde Haar oude ooren dronken gretig zijn kinderlijk gebabbel, haar oude oogen streelden zijn lenig, wild gedoe Zoo mooi, zoo vreemd! Háár jongen!

Och, 't was maar een heel gewoon kind.

Hij was tenger voor zijn zeven jaar, en bleek; — maar lenig; vlug als 'n kât Soms kon-ie wat indolent zijn, wat Indisch mat, maar soms ook laaiden de groote, heerlijke verrukkingen van zijn kinderleven op in fellen drang Dan weer konden zijn groote, fluweeldonkere oogen zoo vreemd droomen, ongeziene verten in.

Misschien was hij wel een beetje anders dan andere kinderen; Indische kinderen hadden altijd wat vreemds; maar zij kon zoo moeilijk vergelijken, ze kende kinderen zoo slecht; — maar ze wilde 't niet ook. Waarom zou ze? Ze nam hem zoo als hij was, en ze vond hem, nu ja ze vònd hem, in één woord: een héérlijken jongen. En ze zou hem niet be-moederen en hem niet probeeren op te voeden tot allerhande deugdzaamheid in deze enkele weken. Wat zou 't baten? Ze wilde hem laten leven midden in de zon, midden in de vreugd Ze wilde probeeren een kind met hem te zijn O, en als een stille verrukking voelde ze, het te *kunnen* ook. Zóó maar! Als oude melodieën, lang vergeten en toch weer herkend, zongen zijn kinderverlangens om haar ziel.

„Grootmoe, die ratten, waar wonen die nou?”

„O, die, die wonen in het rattenpaleis, daar heel diep onder den steiger, en als het donker wordt”

Het jongetje luisterde opeens heel stil; zijn fluweelen oogen

peinsden mee, en grootmoe's dwaze verhaal leek niet eens dwaas.

„ . . . dan leggen ze stukjes vermolmd hout op den paleisvloer, in een grooten kring; — stukjes vermolmd hout geven *licht!* . . . En dan dansen ze den rattendans, met hun lange staarten allemaal in de hoogte”

't Jongetje glimlachte Nee, 't was tòch niet waar, maar 't was tòch mooi.

„Grootmoe, . . . en *die*, die daar, dat was de koning.”

„Mis! Dat was de rooverhoofdman. Want ratten zijn *roovers!* En vannacht, als de maan schijnt, komt het heele leger uit het water, de hoofdman voorop; en dan gaan ze op roof uit, overal heen Ja, ze hebben verleden week de dweil van Diene een heel eind het steegje ingesleept, onder het tuinpoortje door en als ze dan terugkomen, — zie je daar dien grooten steen met den ijzeren ring? daar ja, dáár, vlak aan den waterkant? nu, en als ze dan terugkomen, — gaat de hoofdman midden in den ring zitten. Hij is de rechter en hij moet zeggen, of ze allemaal dappere roovers zijn geweest Ja, hoor, en wie niets heeft meegebracht, moet zijn staart op den steen leggen, en dan bijt de hoofdman dien staart af, voor straf Kijk maar, daar liggen nog een paar staartjes van gisternacht, toen de maan ook zoo mooi scheen Dáár! kijk maar!”

Ze wees naar een paar kleine, neergewaaide dor-takjes uit de boomen.

De oogen van het jongetje vlamden op. Hij schaterde 't uit, pakte zijn ondeugende grootmoe bij haar zijden mouw, duwde, knuffelde wild zijn joligen jongenskop tegen haar arm.

„O, grootmoe, u kan prachtig jokken! Doe het nòg 'es.”

Hij zakte weer neer, vóór haar schoot, legde zijn wang zacht op haar hand, vroeg niet meer.

Zij, ze streelde z'n kroezig, donker haar. En 't bleef een klein poosje stil Dat dwaze rattenvertelsel, zóómaar geïmproviseerd, — 't was een schoone herinnering aan eigen, bange kinderfantasieën, lang vergeten. Oude vreugden bloeiden in haar op, rankten om haar heen

Toen sloeg het jongetje zijn oogen op „Grootmoe, ik vind

u tòch wel lief, ik vind u tòch wel héél lief” ’t Ontroerde haar.

„Zoo, zoo,” probeerde ze ’t plagend af te weren, „zoo, zoo! . . .
„„Toch wèl,!”” zeg je. En wat mankeerde er dan eerst wel allemaal
aan?”

’t Jongetje begreep haar niet.

’t Hoefde niet ook Ze boog zich over hem heen, zoende hem
op z’n haar. De groote, witte flappen van haar muts bogen over
zijn hoofd, ’t gouden siersel raakte koud zijn voorhoofd.

„O, grootmoe da’s leuk! da’s net een witte tent met een
goud lampje er in Doe het nóg es.”

Ze deed het Hij lag stil; éven. Zijn handen trokken bedenkelijk
aan de mutsflappen om de tent dicht te krijgen Ze verroerde
zich niet.

’t Verveelde hem.

„Grootmoe,” begon hij opeens, wat bruusk, als een ongeweten
reactie op dat teer gedoe „Grootmoe, kan u voetballen, nee,
he? Kijk ’es, grootmoe, als je zoo staat en je doet zóó”
Hij had al een rond voetkussen voor de punt van zijn schoen; maar
’t geluid van sjokkig kleppende paardehoeven op de keien bracht
bijtijds uikomst De hit!

„Grootmoe, vráágt u ’t nou? Mag ik hem ’t brood geven,
grootmoe? Néé, zoo’n paard bijt je vást niet, grootmoe. Hij
weet toch wel, dat ik bij *u* hoor!”

Zij glimlachte maar; knikte maar. O, dat verrukkelijke kinder-
leven. Haar oude hart deinde mee in vreemd behagen. Golven van
vreugde hieven ’t omhoog, lieten ’t wegglijden, grepen ’t weer

Hij klom uit ’t raam; ze hielp hem. Zijn broek scheurde aan een
spijker; ’t deerde haar niet. Ze zag hem op de hit klimmen, ze zag
hem als een imperator ’t slopje inrijden. Ze had óók wel even ’t
raam willen uitklimmen Ze moest eigenlijk lachen om zichzelf.

’s Avonds gingen ze boodschappen doen; zij en haar jongen.

De lantarens aan de stille gracht brandden nog niet. Een zachte
regen viel; en ’t late daglicht streek fijnzilveren geglim langs de
stoephekken en de vochte ruiten, glimmerde in zachte rimpeling over
’t bespikkelde water van de gracht.

Door de boomen tikkelde zacht de regen.

„Stil 'es, grootmoe, stil 'es! Nou moet je eens luisteren. Hoort u 't wel?”

Dicht tegen elkaar gescholen onder de groote paraplu, stonden ze stil.

„Hoort u 't wel? Tikke-tikke-tikke-tik Leuk, hè?”

Samen luisterden ze; fluisterden ze over een regenliedje, dat zijn moeder hem had geleerd.

„Grootmoe, zal 'k zingen?” Hij rukte zich los, dook onder de paraplu uit, stapte, zijn handen in zijn zak, door den regen, en zijn vroolijk-harde jongensstem ketste tegen de huizen op, schetterde schrill door de stilte Hij schròk er zelf van, dempte ineens.

Een hond, ergens, kefte. De lantaarnopsteker slofte voorbij. Over de brug schoof een auto, deed zijn lichten schichtig langs den wal glijden, verdween weer in een zijstraat.

Hij dook weer terug in de donkere veiligheid onder de paraplu, knéép haar arm „Fijn hè, grootmoe, als 't regent, en als 't zoo donker is”

Zij knikte, glimlachte.

„Kom maar, hoor, — kom maar héél dicht bij me, hoor.”

Diene poetste trouw zijn schoenen, soms wel drie keer per dag; dweilde en veegde telkens weer zijn vuile voetstappen uit de gang weg, bròmde, maar meende er niets van. Ze liet hem in de pannen op 't fornuis kijken en zei wel, dat 't niet fatsoenlijk was voor zoo'n kleine jongen, maar pikte toch wel eens een lekker-hapje-vast voor 'm op.

's Avonds, als de juffer 'm naar bed had gebracht, ging zij ook nog altijd 's kijken, — of-t-ie nou toch zoo mirakels gauw al sliep

's Nachts had ze al twee keer gedroomd van de bruiloft van juffer Hermien, en dat was toch al zoo héél lang geleden. Dan had ze 't zoo druk, dat ze geen raad wist, en 't was tòch feest. En dan kwam die kleine aap er ook altijd bij, en dan liep hij haar in den weg en keek in al de pannen. En als ze hem dan 'n draai wilde geven raakte ze altijd mis. En dan lachte-d-ie zoo, dat ze zèlf ook moest lachen. 't Was gèk, dèr!

En als ze wakker schrok, luisterde ze, of ze hem ook hoorde

Dan bedacht ze, dat ze toch maar weer eens worteltjes zou koken, die lustte hij zoo graag. En dan kwam hij mee helpen schrapen; maar dan beet de kleine aap van elk worteltje een klein puntje af Toch niks fatsoenlijk, née, maar och, zie je

Zoo gingen de dagen in haastigen gang voorbij.

„Inde goude roze” scheen de vreugde van een nieuwe levenslente uitgebroken.

Jolig geroep, gebonk van harde schoenen op de trappen, een dichtslaande tuindeur, waarin 't glas rinkelde, een gekras van glijdende schoenspijkers over den marmeren gangvloer, een jagend gerits langs de trapleuning als 't jongetje gierend van pret naar beneden gleed, — 't sloeg de jarenlange stilte, die eenzaam waarde door 't oude, nauwlettend verzorgde huis, met een schâterlach stuk.

De vereenzaamde zolder, de kerkhof-stille tuin, de kelder met zijn duistere schaduw-geheimen, — ze werden wakkergeschud als uit diepe gepeinzen.

En alles glimlachte, alles móest wel glimlachen; òm het kind.

De juffrouw, — 't nieuwe, 't vreemde, 't heerlijke doortintelde haar oude leven; 't was voor haar oude hart één làng festijn.

Toen — kwam meedoogloos-wreed de felle slag: het jongetje werd plotseling ernstig ziek: diphterie

Die slag sloeg in wilde heftigheid neer, àl wat in tooverweelde was opengebloeid in haar oude hart, reet 't fijne, nieuwe levenspinsel aan flarden Maar dat ééne toch — stierf niet, kòn niet sterven: de levenslang vergaarde *liefde* van een vrouw voor haar kind.

Dat eene worstelde uit onder 't leed, bloeide er overheen in niet te deren levenskracht.

In dat oude leven ging open het heimnisvolle wonder van de moedersmart, die rijker dan vreugde is.

Dat oude leven zag het offer, maar deinsde niet.

.

Ze zat voor het venster, de handen in haar schoot.

Ze was òp van het zorgen, òp van het leed. Zelf wist ze het niet.

Dáár, achter, in het groote bed lag hij, haar jongen; zijn hijgende

ademhaling zaagde schrijnend door de stilte. Lange, ongetelde uren had ze bij hem gezeten, z'n koortsig-klamme handen streelend, als in angstige benauwenis ze grepen om zich heen, zochten naar hulp; — had ze in brandend medelijden hem willen redden met haar eigen oude leven; — had ze geleden, zooals ze nóóit geleden had.

Nu sliep hij.

Nu zat ze voor het raam. Het kleine, wat hoogroode hoofd, vreemd verhit onder de stil-witte omhuiving van de groote muts. De tranen brandden haar oogen uit. Ze droogde ze niet

Langs de stille gracht, waar de boomen stonden in het late, glanslooze licht van een grauwen dag, kwam iemand voorbij; een vreemdeling zeker, die naar den gevelsteen keek met de gouden roos, als naar een pikante antiquiteit.

Hij zag haar zitten voor 't raam, schreiende Weer dwaalden zijn oogen naar het oude embleem in den gevel Toen eerst merkte hij, — in schrijnend begrijpen, — hoog tegen de oude, mooie deur het witte briefje: diphterie.

Hij liep door, wat haastig, raakte even aan zijn hoed.

Ze zag hem, ze zag hem kijken, weifelen, doorloopen; — maar 't leek haar alles vèr, ónwezenlijk.

Stil! Werd-ie wakker? Ze veerde op; nee, 't was niets. Hij hoestte maar even. Ze zakte weer neer.

Buiten huiverden de boomen in den wind.

Die felle slag

Haar jongen was wat hangerig geweest, had zijn lekkere worteltjes niet eens gelust „Grootmoe, dáár! daar is het zoo raar als ik slik, 't doet zoo'n pijn!”

's Avonds al worstelde hij in wilden angst tegen de benauwdheid, die zijn keel tot stikkens-toe dichtschoefde.

's Nachts nog had de dokter hem ingespoten.

„Dokter! moet-ie stérven? Nee toch, dokter! døkter!”

Ze had hem bij den arm gegrepen, toen ze hem uitliet, en haar kracht, waarmee ze rustig en beheerscht al dat angstige gedragen had, knàkte neer „Dokter, 't is mijn *eigen* kind niet!”

Hij glimlachte even, zei zacht: „Zou u 't dan gemakkelijker hebben gedragen?”

Zij luisterde maar half, begreep zijn woorden niet goed, prangde zijn arm in bevenden greep „Dokter!”

Hij poogde haar te troosten, — voorzichtig.

Toen was de nacht gekomen, de vreeselijkste van haar leven; — waarin haar ziel worstelde met God.

Nu zat ze voor het venster, en schreide; — schreide voor het eerst na lange, lange jaren weer.

„Grootmoe!”

Ze vlóóg al op, stootte zich pijnlijk tegen de zware tafel, merkte 't nauw.

„. . . . Nou zit-ie recht-op, grootmoe, die leelijkerd. Ziet u 't wel? Kijk 'm 'es bijten; allemaal staarten bijt-ie Au, au, hij bijt zoo! O, grootmoe, grootmoe, hêlp, hij bijt me zoo daar, dáár!”

Ze greep zijn lijfje, dat zich in krampende pijn tegen haar opwong, ze greep zijn zoekende handen, en zóómaar, intuïtief dook ze mee in zijn angst.

„Ja, hoor, ik zàl hem; die leelijkerd! Wêg, leelijkerd! O, daar gaat-ie al, ploep, het water in.”

't Heftig wringen van zijn armen voelde ze ontspannen; en waaróm ze 't eigenlijk zóó zei, wist ze niet, maar ze zei 't: „Kom maar, hoor; kom maar heel dicht bij me, hoor, onder de paraplu. Dat is zoo heerlijk als 't regent, en als 't zoo donker is”

't Jongetje glimlachte flauw. Zij, ze trok zijn hoofd tegen haar borst en wonderlijk was 't éven, in een vreemde zwakheid scheen 't haar, of zij wegschool bij *hem*

Diene sloop binnen met melk en citroen.

Haar juffer schrok; wenkte, dat hij slapen ging. Diene sloop weer wêg, hing in de gang zijn pet, wat scheef gezakt op den kapstokhaak, heel zorgzaam recht. Om haar ouden mond krampte het verdriet.

't Serum werkte.

Die eerste twee,⁸ drie dagen, vol van waken en zorgen, overvol van leed, slopen voorbij.

„Nee, naar géén ziekenhuis, dokter! We zullen zèlf wel op hem passen, wij *samen* Och nee; een verpleegster? och nee 't hoeft niet, dokter, we künnen 't heusch wel.”

Diene, achter de deur hoorde 't gesprek Ze knikte heftig, knikte om de opkomende huilbui meester te blijven, duwde de punt van d'r schort in d'r oogen „Ja hoor, wij *samen*; hij is van ons *samen*.”

Den derden dag kwam wat ontspanning.

Stil, doodsbleek lag 't jongetje; klein — verloren nu in 't groote ledikant; — òp van 't vechten om zijn leven.

Haar slaapmutsje op 't witte, onverzorgde haar, zat ze bij hem; stil naast zijn bed; urenlang. En als Diene weer melk bracht, en citroensap om te gorgelen, hielpen ze hem *samen*, angst in hun kijken, of dat vreeselijk benauwde tòch weer terugkomen zou, — maar een bevende glimlach om hun mond; — stille, sussende woorden, — als hij even naar hen opzag met z'n groote, fluweelglanzende oogen

En in den laten middag, toen hij wat bijkwam, en in eens vroeg: „Grootmoe, gaat u vertellen, ja, grootmoe?” — begon ze, begon ze zóómaar een verhaal van bloemen in een bosch, van roode rozen en zon en wind. Maar 't werd zoo'n vreemd verhaal; 't werd in haar oude, moede denken tot een wonderlijk schoone fantasie, waarnaar ze zèlf luisterde. En vage herinnering wiekte om haar heen van eens, — eindeloos lang geleden — van eens zelf ziek-zijn-als-kind, en luisteren naar een vertelsel van vader.

't Werd van een man, die allemaal mooie dingen maakte, maar 't àllermooiste was een roos van goud, waardoor de zon kon heenschijnen, en waarvan de fijne blaadjes bewogen in den wind Maar toen was hij àrm geworden; toen was hij alles kwijt, zóó duur kostte dat goud; — en toen lachten de menschen hem uit; maar hij was toch niet verdrietig, en hij dacht: ik wil mijn mooie roos niet ruilen voor al het geld van de wereld niet

In de gang klingelde zacht de schel.

„Juffer, de dokter,” riep Diene om een hoekje van de deur „Nou zal-d-ie toch wel zeggen, dat wij goed op 'em hebben gepast, hè, wij *samen*?” Ze fluisterde 't haastig de kamer in. Toen slofte ze naar de deur.

Dien nacht sliep de juffer boven; wel erg vreemd, in het logeerbed, geen jaren beslapen.

Ze luisterde, of ze ook iets hoorde beneden: een hoesterig hijgen misschien, een schorre schreeuw Niets hoor! 't was maar angstige herinnering; 't bestond alleen maar in haar verbeelding.

Nu was er tòch een pleegzuster bij hem. De dokter had 'er zelf meegebracht van middag. Hij had verteld van de heel gevaarlijke naziecten bij diphtherie en van een hoognoodige, heel-zorgvuldige verpleging. Die twee oude menschen konden 't immers niet volhouden, en — 't gevaar, 't eigenlijke, was nu tòch geweken.

Zij had het goed gevonden; Diene maar half

Nu lag ze in 't vreemde ledikant, haar handen gevouwen tot gebed. Geweken! 't Erge voorbij.

O, dat alles, dat vreemde, 't overweldigde haar; — er dreunde iets door haar hoofd, er deinde iets om haar heen; haar hart bonsde met fellen slag.

Maar dat alles, dat vreemde, o, 't werd toch tot één, gróót, stralend wonder. Ze sloot haar oogen in komende bezwijming; voelde zich verglijden en weer deinen omhoog; vreemd-prachtige lichttintelingen cirkelden om haar heen.

„Nee, nee,” zuchtte ze beklemd, — „nee, zóó niet!”

Ze herstelde zich Ferm moest ze blijven; fèrm!

En terwijl ze het bonzen van haar hart te stillen poogde met een glimlach, bad ze: „O mijn God, mijn Vader, ik dank u voor dat, dàt dat heerlijke dat héérlijkste van mijn leven. Nu heb ik ook gelééfd o, het was, het wàs Nu is het goed, nu is het goed. Ik dank U zoo! Nu is mijn hééle leven góed O, laat mij hem ook nog beter zien, heelemaal beter zien Dat nog alleen, o God!”

.

Ze zat weer voor het vènster; voor het eerst ná haar ziekte.

't Was heel stil op de gracht, waar de late herfstzon de blauwige nevels goud doorzeefde; — en de walkant was goud van gevallen blad.

Soms, even, zuchtte de wind door de naakte takken.

„Inde goude roze” was 't nòg stiller.

't Jongetje was weer wèg; een paar weken al — en heelemaal beter.

Zij was ziek geweest . . . „Van inspanning, moedertje,” meende de dokter.

Nu zat ze toch weer op haar oude plekje voor 't raam, door kussens gesteund in haar rug; . . . klein, bleek, gebogen.

Haar breiwerk lag in haar schoot, op 't zijden schortje. Maar ze begon niet weer. Ze legde het met een stillen, vreemden glimlach naast zich, fluisterde als tegen zichzelf: „Nee, nu is 't af!”

Diene bracht op het oud zilveren blaadje een glaasje water-met-wijn . . . Dat was zoo goed als je zoo zwak was.

Toen slofte ze weer naar haar keuken, schudde stil d'r hoofd, grommelde: „Nee hoor, 't is niks meer gedaan met de juffer. Ik zie het wel.”

Aan den walkant gleed een donker rattelijf door 't gouden blad naar 't water toe.

Zij — glimlachte in stil herdenken . . .

„Uw hart is versleten, juffrouw!” had de dokter vanmorgen gezegd. „U kunt nog wel een poosje mee, maar u moet heel voorzichtig zijn. Al die drukte met dat zieke jongetje, al dat waken en sloven, heeft u geen goed gedaan.”

Haar hart was versleten! . . . Ah ja, de dokter had schoon gelijk, maar zij bedoelde 't toch anders dan *hij* 't zei. Haar oude leven was, éindelijk toch, opengebloeid als een bloem in één heerlijke ontplooiing. Nu mocht het verwelken gaan.

En langzaam, heel langzaam, hief zich 't moede hoofd omhoog, zochten de oogen, door de donkere boomtakken heen, den lichten hemel . . . en met een stillen, stralenden glimlach prevelde ze: „Zóó is het goed! zoo is het héélemaal góed!”

Toen zakte haar hoofd weer neer . . .

De fijne, oude handen gleden zoekend over haar schoot; — werden stil.

Zonnegoud weefde zich over de groote, glanswitte muts, waarin het kleine, bleeke gezichtje met de gesloten oogen verdoken scheen als in mystisch aureool.

Op haar borst gloeide zacht de kwijnend-roze camée . . .

En buiten viel van de boomen het laatste gouden blad.